

המדיר פרק שביעי כתובות

עג.

עין משפט נר מצוה

לא א מיי פ"א חל
גיוסין הלוי סמג
עשין נ טו"ע אה"ע סי'
קנה סעי' כח:

(א) יבמות ק. גיטין פא. (ב) יבמות קט. א (ג) יבמות קט. א (ד) ש"ל ומהרש"א לא גרסו דרבנן ובי"ב בני"ב (ה) וע' תוס' יבמות ק. ד"ה בהה"ל.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ושמואל וכו' ומ"א הלזו משום אבות: (ב) בא"ד מדרבנן דר"א דקאמרי כשהחזיק:

מוסף רש"י

דאי אתמר בההיא. גבי קטנה שלא מיהנה. בההיא קאמר רב. דאסיק אדעתיה לבעול לשם קדושין משגולה. משום דליכא תנאה. אין פסול קדושין הראשונים משום תנאי אלא משום קטנות. והאם יודע שאין קדושין הראשונים כלום וחזר ובעל לשם קדושין. אבל בהא מודה ליה לשמואל. ואדעתא דתנאי בעיל. כסבור שאין עליה נדרים וקימח תנאי שביטול (יבמות ק.).

לא תימא. קצבר רב אחולי לתנאה וכתובה צעי למיתב לה אס מנרשה: **אלא טעמא דרב.** לענין גט דקצבר אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לשם קדושין ואפי' ימלא עליה נדרים אבל לענין ממונה בתנאה קאי שאם ימלא עליה נדרים תלא בלא כתובה: **קטנה.** יתומה: **שלא מיהנה.** בקטנותה: **והגדילה.** ובה עליה ואח"כ מיהנה ועמדה וניסת: **אין זריכה גט משני.** דכי גדלה צא עליה לשם קדושין דיועד הוא שאין קדושי קטנה כלום: **זריכה גט משני.** דכל הבעל על דעת קדושין הראשונים צועל. ואע"ג דמודה שמואל שאסורה לשני דמשנה שלמה היא (מה דף נב). דאין הבת מנמנת משהביאה שתי עשרות גט מיהא צעיל מיינה דהא דלמרי רבנן גדולה לא מנמנת מדרבנן הוא ורב סבר דאורייתא היא משום דכי בעיל משתגדיל לשם קדושין צעיל: **דליכא תנאה.** והכל יודעין שאין צמעה קטנה כלום וגמר ובעל לשם קדושין: **דאיכא תנאה.** וסבר הוא שתקיים תנאה דהואיל וימנעבא ליה אין עליה נדר ולא מסיק אדעתיה לבעול לשם קדושין דלמנו חפץ באשה נרנית: **כהא קאמר שמואל.** דכיון דלמנו תנאי סמיק דלמנו חפץ בנדרנית: **מאי לאו קידשה כו'.** וסיפא ארישא קאי וקאמר כתובה הוא דלא צעיל דלענין ממונה לא אחיל תנאי אבל גיטא צעיל דלשם קדושין צעל דאי משתכח עלה נדרים לא תהא בעילתו זנות כרב: **לא**

לא תימא טעמא דרב כיון שכנסה סתם אחולי לתנאה. פי' בקונטרס ויהא לה כתובה וקשה לרבינו יצחק ד"כ מאי קאמר לא תימא פשיטא דלא מני למימר הכי דהא תנן בהדיא במתני' כנסה סתם תלא בלא כתובה ונראה דלאו פירכא היא דהוה מני לאוקומי מתניתין בשלא צעל והכל צעל קאמר דלחולי אחיל לתנאה ורבינו יצחק פי' לא תימא טעמא דרב כיון דכנסה אע"ג דלא צעל אחליה לתנאה ותהא זריכה גט ומיהו כתובה ודאי לית לה כתנן במתני' אלא טעמא דרב משום דאין אדם צועל בעילתו בעילת זנות ופליגא אעולא אמר רבי אלעזר דאמר לקמן דצבעל מודו כולי עלמא דזריכה גט ולא פליגי רב ושמואל אלא בשלא צעל וא"ת דהכל משמע דלשמואל אדם צועל בעילת זנות ויש תנאי בנשואין וקשה דביבמות בפרק ז"ש (דף קו. ושם) תנן ז"ש אומרים אין ממאנין אלא ארוסות ואמרינן בגמרא אמר רב יהודה אמר שמואל מאי טעמא דבית שמאי לפי שאין תנאי בנשואין ואי אמרת נשואה תמאן אחי למימר יש תנאי בנשואין אלמא סבר שמואל דאין תנאי בנשואין דבית הלל נמי לא פליגי אלא משום דקברי דליכא למיגור דמידע ידעי דנשואי קטנה דרבנן נינהו אבל הא מודו דאין תנאי בנשואין ורבינן מגיה התם אמר רב יהודה אמר רב ואומר ר"י שלא הועיל כלום לרבה דאמר לקמן דבטעות אשה אחת דברי הכל אינה זריכה גט

תוספות ר"ד

אמר אביי לא תימא טעמא דרב כיון שכנסה סתם אחולי לתנאה פי' ואפי' כתובה לתנאה פי' ואפי' כתובה דרב שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות פי' ואחולי [אחליה] לתנאה גבי קדושין אבל גבי כתובה לא אלא יוצאה שלא בכתובה ואע"ג דלא אתי בהדה אלא קשה סתם וכנסה סתם כדכתובא לעיל (ד' ע"ג) בהאשה שגדלה בניור שריה אומר תנא קמא יוציא בלא כתובה משום דאמר אי אפשי באשה נדרנית ואפילו ר"י לא פליגי אלא משום שהיה לו להפר ולא הפר והוא תנן אצבע בין שניה אבל כשימצאו לה נדרים שאין יכול להפר מודים דתצא שלא בכתובה מפני שיכול לומר אי אפשי באשה נדרנית. והא איפליגו בה חדא זימנא דאתמר קטנה שלא מיהנה והגדילה פי' ובעל אומר תנא קמא דליכא תנאה אבל בהא דאיכא תנאה מודה ליה לשמואל צריכא דאי אתמר בהא קאמר רב משום דליכא תנאה אבל בהא דאיכא תנאה אימא מודה ליה לשמואל צריכא דאי אתמר בהא קאמר רב משום דליכא תנאה אבל בהא דאיכא תנאה אימא מודה ליה לרב צריכא וק"ל הלכה כרב באמרו (פ' הרב אם קדשה סתם בלא תנאי ונמצא עליה נדרים ולא כנסה אי' כנסה ולא הספיק לבעול כגון שפירסה נדה הרי זו צריכה גט מדבריהם שלא יאמרו אשת איש יוצאה בלא גט וכל הדין שפירשו לגבי נדרים כך נתפרש לענין מומין שאלו שתי בבות פתרון אחד להם לכל דבר אלא שבנדרים חלקנו דדוקא בנדרים הוי טעות אבל לגבי נדרים לא אבל לגבי מומין אין חלק ביניהם דבין במומין גדולים ובין במומין קטנים הוי מקח טעות: כנסה סתם וכו'. כתובה הוא דלית לה הא גיטא בעיא מאי לאו קדשה על תנאי וכנסה סתם פי' דסיפא ארישא קאי וקשיא לשמואל:

אלמא לרב נמי יש תנאי בנשואין ועוד דהתם פריך נכנסה לחופה ולא צעלה מאי איכא למימר ומשני לפי שאין תנאי בחופה ומיך רבינו יצחק דלמדי לא הוה מפרש טעמא דז"ב משום דמידע ידעי כו' אלא משום דיש תנאי בנשואין וסוגיא דהתם כעולא אמר ר"א דאמר לקמן המקדש על תנאי ובעל דברי הכל זריכה הימנו גט דאין תנאי בנשואין ונראה דלר"ך להגיה אמר רב כריב"ן דאי גרסינן דאמר שמואל תקשי ליה מנכנסה לחופה ולא צעלה דלעולא אמר ר"א בלא צעל סבר שמואל דיש תנאי והא דאמר בשליה האשה רבה (שם נ"ה) גבי פלוגתא דרב ושמואל דיצמנה הרי היא כחשת איש דקאמר אצ"י אחד לישנא דשמואל ארדבי יצחק נפחא קאי דמפרש מילתיה דר' יוסי משום דאין תנאי בנשואין לא משום דלא מהני תנאה קאמר אלא משום דאין רגילות שיהיו נשואין מתבטלין מחמת תנאי שהיה בקדושין דרגילות הוא או שידע וימנע מלישא או גמרי ומחלי ולא הדרי בשעת נשואין וכן ר"ך לפרש על כרחין הא דקאמר שמואל התם אינה כחשת איש דבקדושין איירי ובקדושין דכולי עלמא מודו דיש תנאי והרב רבינו חיים מפרש גם ההיא דז"ש צענין זה והכי פירש לפי שאין תנאי בנשואין פירוש אין רגילות שיתבטלו נשואין מחמת שום תנאי ואי אמרת נשואה תמאן אחי למימר יש תנאי בנשואין בתמיה פירוש וכי יעלה על לב אדם לומר שמחמת תנאי נתבטלו הא אין רגילות ומחמת קטנות נמי לא ידעי אלא יאמרו דאשת איש יוצאה בלא גט ואם תאמר והכי סלקא דעתין למימר דכנסה בלא צעל דלחולי לתנאה וזריכה גט כיון דקידשה על תנאי שאין עליה נדרים והוי עליה נדרים אם כן אינה מקודשת ומה מועיל אפילו ימחול התנאי אח"כ אם לא יחזור ויקדשה ומיהו אי חופה קונה ויחא ואפילו אח"כ דחופה אינה קונה למימר דבשעת קידושין היה דעתו לכן שאם יכניסנה לבסוף היא מחול התנאי:

אלא טעמא דרב משום דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לשם קדושין ואפי' ימלא עליה נדרים אבל לענין ממונה בתנאה קאי שאם ימלא עליה נדרים תלא בלא כתובה: **קטנה.** יתומה: **שלא מיהנה.** בקטנותה: **והגדילה.** ובה עליה ואח"כ מיהנה ועמדה וניסת: **אין זריכה גט משני.** דכי גדלה צא עליה לשם קדושין דיועד הוא שאין קדושי קטנה כלום: **זריכה גט משני.** דכל הבעל על דעת קדושין הראשונים צועל. ואע"ג דמודה שמואל שאסורה לשני דמשנה שלמה היא (מה דף נב). דאין הבת מנמנת משהביאה שתי עשרות גט מיהא צעיל מיינה דהא דלמרי רבנן גדולה לא מנמנת מדרבנן הוא ורב סבר דאורייתא היא משום דכי בעיל משתגדיל לשם קדושין צעיל: **דליכא תנאה.** והכל יודעין שאין צמעה קטנה כלום וגמר ובעל לשם קדושין: **דאיכא תנאה.** וסבר הוא שתקיים תנאה דהואיל וימנעבא ליה אין עליה נדר ולא מסיק אדעתיה לבעול לשם קדושין דלמנו חפץ באשה נרנית: **כהא קאמר שמואל.** דכיון דלמנו תנאי סמיק דלמנו חפץ בנדרנית: **מאי לאו קידשה כו'.** וסיפא ארישא קאי וקאמר כתובה הוא דלא צעיל דלענין ממונה לא אחיל תנאי אבל גיטא צעיל דלשם קדושין צעל דאי משתכח עלה נדרים לא תהא בעילתו זנות כרב: **לא**

ישמואל אמר צריכה גט משני. והא דתנן ביבמות בפרק ז"ש (קט.) גבי מת צעלה של גדולה אמר רבן גמליאל אם מיהנה מיהנה ואם לאו תמתיך עד שתגדיל ותלא (א) משום אבות אשה ומפרש בגמרא דטעמא דרבן גמליאל דהוי ליה כמקדש אבות יצמנה דנפטרה יצמנה והלכה לה וזו וזו שגדלה אללו ובעל כמו שקדשה ולשמואל כסתמא אינו צועל לשם קדושין ז"ל דהתם מפרש בהדיא שבעל לשם קדושין ועוד אומר ר"י דהתם כיון דיצמנה ואשמו שתייהן לפניו אפילו כסתמא צועל לשם קדושין כדי לדחות יצמנה מננו דבאשתו ניחא ליה מיצמנה ואיסורא לא עבד דר"ג סבר אין זיקה ומיהו קשה דתקשי לשמואל מדרבנן דר"א (ב) כשהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אללו דבסתמא צועל לשם קדושין וליכא לאוקומא כשפירש שבעל לשם קדושין ד"כ לא הוי פריך מינה מידי לקמן לרבה אלא על כרחין כשצועל סתם דלא מנינו לאוקומי כשפירש דאם כן היינו החזירה כשהיא גדולה ואומר ר"י דשמואל סבר ליה כר"ש בן יהודה דאמר לקמן אם צעלו לא קנו אי נמי כרבי ישמעאל דאמר לקמן (דף ע"ד.) שמואל משום ר' ישמעאל והיא לא נתפשה כו'. [וע' תוס' יבמות ק. ד"ה קסנן]: **בההיא קאמר רב דליכא תנאה.** ביבמות בפרק ז"ש (דף קו. ושם) מנריך להו איפכא והכי איתא התם דאי איתמר כהא בההיא קאמר רב משום דאיכא תנאה וכיון דבעל אחולי לתנאה פירוש משום דאין אדם צועל בעילתו בעילת זנות אלא לן למימר דלחליה לתנאה והיה דעתו שיחולו קדושי כסף אבל כהא דליכא תנאה בעילת זנות אלא משום דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לשם קדושין דיועד הוא שאין קדושי קטנה כלום: **זריכה גט משני.** דכל הבעל על דעת קדושין הראשונים צועל. ואע"ג דמודה שמואל שאסורה לשני דמשנה שלמה היא (מה דף נב). דאין הבת מנמנת משהביאה שתי עשרות גט מיהא צעיל מיינה דהא דלמרי רבנן גדולה לא מנמנת מדרבנן הוא ורב סבר דאורייתא היא משום דכי בעיל משתגדיל לשם קדושין צעיל: **דליכא תנאה.** והכל יודעין שאין צמעה קטנה כלום וגמר ובעל לשם קדושין: **דאיכא תנאה.** וסבר הוא שתקיים תנאה דהואיל וימנעבא ליה אין עליה נדר ולא מסיק אדעתיה לבעול לשם קדושין דלמנו חפץ באשה נרנית: **כהא קאמר שמואל.** דכיון דלמנו תנאי סמיק דלמנו חפץ בנדרנית: **מאי לאו קידשה כו'.** וסיפא ארישא קאי וקאמר כתובה הוא דלא צעיל דלענין ממונה לא אחיל תנאי אבל גיטא צעיל דלשם קדושין צעל דאי משתכח עלה נדרים לא תהא בעילתו זנות כרב: **לא**

ישמואל אמר צריכה גט משני. והא דתנן ביבמות בפרק ז"ש (קט.) גבי מת צעלה של גדולה אמר רבן גמליאל אם מיהנה מיהנה ואם לאו תמתיך עד שתגדיל ותלא (א) משום אבות אשה ומפרש בגמרא דטעמא דרבן גמליאל דהוי ליה כמקדש אבות יצמנה דנפטרה יצמנה והלכה לה וזו וזו שגדלה אללו ובעל כמו שקדשה ולשמואל כסתמא אינו צועל לשם קדושין ז"ל דהתם מפרש בהדיא שבעל לשם קדושין ועוד אומר ר"י דהתם כיון דיצמנה ואשמו שתייהן לפניו אפילו כסתמא צועל לשם קדושין כדי לדחות יצמנה מננו דבאשתו ניחא ליה מיצמנה ואיסורא לא עבד דר"ג סבר אין זיקה ומיהו קשה דתקשי לשמואל מדרבנן דר"א (ב) כשהחזירה כשהיא קטנה וגדלה אללו דבסתמא צועל לשם קדושין וליכא לאוקומא כשפירש שבעל לשם קדושין ד"כ לא הוי פריך מינה מידי לקמן לרבה אלא על כרחין כשצועל סתם דלא מנינו לאוקומי כשפירש דאם כן היינו החזירה כשהיא גדולה ואומר ר"י דשמואל סבר ליה כר"ש בן יהודה דאמר לקמן אם צעלו לא קנו אי נמי כרבי ישמעאל דאמר לקמן (דף ע"ד.) שמואל משום ר' ישמעאל והיא לא נתפשה כו'. [וע' תוס' יבמות ק. ד"ה קסנן]: **בההיא קאמר רב דליכא תנאה.** ביבמות בפרק ז"ש (דף קו. ושם) מנריך להו איפכא והכי איתא התם דאי איתמר כהא בההיא קאמר רב משום דאיכא תנאה וכיון דבעל אחולי לתנאה פירוש משום דאין אדם צועל בעילתו בעילת זנות אלא לן למימר דלחליה לתנאה והיה דעתו שיחולו קדושי כסף אבל כהא דליכא תנאה בעילת זנות אלא משום דאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לשם קדושין דיועד הוא שאין קדושי קטנה כלום: **זריכה גט משני.** דכל הבעל על דעת קדושין הראשונים צועל. ואע"ג דמודה שמואל שאסורה לשני דמשנה שלמה היא (מה דף נב). דאין הבת מנמנת משהביאה שתי עשרות גט מיהא צעיל מיינה דהא דלמרי רבנן גדולה לא מנמנת מדרבנן הוא ורב סבר דאורייתא היא משום דכי בעיל משתגדיל לשם קדושין צעיל: **דליכא תנאה.** והכל יודעין שאין צמעה קטנה כלום וגמר ובעל לשם קדושין: **דאיכא תנאה.** וסבר הוא שתקיים תנאה דהואיל וימנעבא ליה אין עליה נדר ולא מסיק אדעתיה לבעול לשם קדושין דלמנו חפץ באשה נרנית: **כהא קאמר שמואל.** דכיון דלמנו תנאי סמיק דלמנו חפץ בנדרנית: **מאי לאו קידשה כו'.** וסיפא ארישא קאי וקאמר כתובה הוא דלא צעיל דלענין ממונה לא אחיל תנאי אבל גיטא צעיל דלשם קדושין צעל דאי משתכח עלה נדרים לא תהא בעילתו זנות כרב: **לא**

ותיובתא דשמואל. ואף על גב דכרבי ישמעאל רביה סבירא ליה מכל מקום אין לו להניח סתם דמתניתין משום ר' ישמעאל: **אדם**